

Gyümölcsoltó Boldogasszony

(március 25.)

Iz 7,10-14

Az Úr maga ad jelet!

Az Úr újra szólt Acházhoz. Azt mondta: „Kérj magadnak jelet az Úrtól, a te Istenedtől, akár az alvilág mélységeiből, akár felülről a magasból.” De Acház így válaszolt: „Nem kérek jelet, nem kísértem az Urat.” Erre a próféta azt mondta: „Halljátok hát, Dávid háza! Nem elég nektek, hogy próbára tesztitek az emberek türelmét, még az én Istenem türelmét is próbára tesztitek? Ezért az Úr maga ad nektek jelet: Íme, a szűz fogan, fiút szül, és Immánuelnek nevezi el.”

A Gyümölcsoltó Boldogasszony az a katolikus ünnep, amelyen Jézus fogantatását ünnepeljük. Az ünnep kialakulásában fontos szerepet játszott az apokrif Jakab ősevangéliuma (Kr. u. 150–200), amely azt hirdette, hogy a világ teremtése, Jézus fogantatása és kereszthalála ugyanazon a napon, március 25-én történt. Az ünnep napját úgy számolták ki, hogy Jézus születésének napjától visszszámoltak kilenc hónapot, és így március 25-e jött ki. Kr. u. 624 óta van tudomásunk Jézus fogantatásának ünnepléséről. 692-ben pedig a trullai zsinat helyesnek ítélte e Máriával kapcsolatos misztérium megünneplését.

A most idézett izajási prófécia Acház (Kr. e. 736–716) királyhoz szólt, aki Júdában uralkodott, és nem kapcsolódott az Asszír-ellenes összeesküvéshez, ezért államiságát nem veszítette el, de elveszítette függetlenségét (2Kir 16,7), Asszír- hűbérese és adófizetője lett a politikai túlélés érdekében.

A prófécia történeti értelme, hogy Acháznak és környezetének hitetlensége ellenére Izajás meghirdeti a megváltó gyermek születését. Ez a gyermek egyben a Dávid-dinasztia megváltása is lesz, tulajdonképpen annak a jele, hogy nem halt ki az a királyi ház, amelyhez a messiási ígéretek kapcsolódnak. A megszületés ténye hallatlanul érzékenyen érinti a Dávid-ház ellenfeleit, akik annak bukására spekuláltak. A szöveg eredetileg Acház király fiának és utódjának születésére utalt, de ennek a születésnek önmagában is megváltó jellege volt. Ugyanakkor már az ókori Izraelben sem könnyű a meghirdetett gyermek azonosítása. A probléma filológiai gyökere, hogy az ünnepélyes proklamálási

szövegből hiányzik annak megnevezése, hogy pontosan kinek a gyerekeről jövendölt a próféta: Acház gyerekeről, Izajás gyerekeről vagy egy később születendő gyermekről? A gyermek azonosítását még az is nehezíti, hogy a születendőnek szimbolikus nevet adott a próféta, amely egyben beszélő és programadó név is. Az „Immanuel” héber szó jelentése ugyanis „velünk az Isten”. A történeti környezetből és a szituációból először arra lehet következtetni, hogy Acház utódáról és gyerekeről szolt a próféta, de a szöveg csak annyit tisztázott, hogy a gyermek megszületése a királyi ház fennmaradásának egyértelmű jele lesz, vagyis a messiási ígéretek beteljesedése.

Érdekes, hogy kumránban mennyit foglalkoztak Izajás könyvével és próféciáival. Ezeket saját korukra alkalmazták. Az első keresztény magyarázók, például Jusztinosz (Kr. u. 100–165) a zsidó Trifónnal vitatkozva értelmezte a fent idézett szakaszt is. A keresztény értelmezés ezt a szöveget Jézusra, Mária fiára és az Atya Isten Fiára alkalmazta. A zsidó filológusok elvetették, hogy a héber szövegben a „HAALMA” szó szerepel, amely „fiatal leány”-t jelent, és tévesen fordították görög-re „szűz”-nek (partenosz), azzal vádolva a keresztény magyarázókat, hogy azért tették ezt, hogy alkalmazható legyen a szöveg Máriára, Jézus édesanyjára. A Septuaginta fordítása azonban nem keresztények, hanem zsidók végezték, tehát a tendenciózus félrefordítás vádja nem áll meg. Azt is meg kell jegyeznünk, hogy keresztény értelemben ez a szakasz csak analóg értelemben nevezhető messiási szövegnek. Az Acház idejében kialakult lelki állapotot és reménytelenséget analógnak tartották a Jézus születése előtt kialakult lelki szituációval. Úgy vélték tehát, hogy Acház is akkor kapott isteni jelet, amikor már nem remélte, nem is kérte azt. Így lesz ez az emberiséggel is. Amikor már senki sem fogja remélni, akkor adja az Atya szeretetének legnagyobb jelét számunkra elküldvén Fiát, aki szűztől született. Tehát a szöveg történeti értelme az Acháznak adott ígéretre vonatkozik, a szöveg analóg értelme pedig Jézusra és az ő szentséges anyjára, Máriára.

A prófétákat ugyanis a történelmi szituációkban nem a politikai krízis megoldása érdekelte, hanem a lelki szituáció megoldása. Azért Isten küldöttei, mert az isteni üzenetet az emberek üdvösségének előmozdítására hirdetik. Ez az üdvösség üzenet, de sohasem csak egy történelmi pillanatra vonatkozik, hanem az üdvösség történetének fordulópontjait készíti elő. Jézus születését pedig mi keresztények a legnagyobb és legsodálatosabb fordulatlak tartjuk.